

L'edició d'aquest llibre ha comptat amb el suport de:

Títol original: Gori-gori, rum-rum

© Joan J. Ponsoda

Dibuixos: Pablo Caracol

Correcció: Juli Jordà

© Andana Llibres SL

València, 56, baix

46680 Algemesí

andana@andana.net

www.andana.net

Tel. 649 539 205

Imprés per: Impresa.es

1a edició: octubre, 2014

ISBN: 978-84-941757-8-7

Dipòsit legal: V-728-2014

Prohibida la reproducció, la distribució, la comunicació pública o la transformació d'aquest llibre, de cap forma ni per cap mitjà, sense l'autorització escrita de l'editor. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra podeu adreçar-vos a CEDRO (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

vagó de versos

Gori-gori, rum-rum

Joan J. Ponsoda
dibuixos de Pablo Caracol

Paraules al vent

Joan J. Ponsoda és un mestre: un mestre de mestres. Quan, entre 1989 i 1990, va publicar el llibre que ara teniu a les mans, Gori-gori, rum-rum, Ponsoda impartia classes a l'Escola Universitària de Formació del Professorat de la Universitat d'Alacant, que era una escola on estudiaven els mestres. També escrivia llibres per a xiquetes i xiquets. Un d'aquells llibres, Saïda, la reina mora, contava una història ben emocionant, d'una xiqueta que volia ser la reina de les Festes de Moros i Cristians del seu poble i que, al final, va aconseguir ser-ho, gràcies a la força il·limitada de la voluntat, el pensament i –sobretot– la imaginació desbordant. Després de fer de mestre (i de mestre de mestres), Joan Ponsoda es va dedicar durant molts anys a estudiar la màgia de les paraules en textos i contextos antics. I es va convertir en mestre de filòlegs, que vol dir mestre dels qui es dediquen a estudiar les paraules –i les coses que podem dir, escriure, escoltar o llegir amb les paraules.

Abans d'estudiar textos antics i fer de mestre de filòlegs, a Joan Ponsoda li encantava jugar amb les paraules. Precisament per això, potser, va arribar a estimar-se-les tant tant tant, que es va dedicar en cos i ànima a estudiar i compartir la màgia que tenen dins. I és que aquest és un secret que heu de saber: les

paraules tenen màgia. Màgia! Totes i cadascuna de les paraules del món tenen una màgia que ens pot fer més sabuts, més guapos, més volguts, més simpàtics, més bons i més espavilats! El secret consisteix, simplement, a encertar la paraula exacta en el context oportú i el moment just. Quan això passa –oh, quina meravella!–, és sempre com un foc de felicitat que ens ompli i ens fa créixer per dins. Ho podeu ben creure: no hi ha res en el món que tinga tanta màgia com les paraules. Res! Fins i tot, es podria dir (i, de fet, hi ha científics que ho afirmen) que les persones som persones en virtut de les paraules. Que la nostra ànima és en realitat feta de paraules. I que és amb les paraules que volem, pensem i imaginem com Saïda, la reina mora. I que estimem, vivim, recordem, sentim, desitgem, compartim i somiem un món millor.

Tot això ja ho sabia Joan Ponsoda, quan feia de mestre de mestres. I també sabia que la màgia de les paraules –ai!– no sempre és una màgia fàcil. Cal molta pràctica per a fer funcionar amb perfecció els sortilegis dels mots! Diuen que els mags més bons, els qui saben fer els trucs més espectaculars i enlluernadors, han hagut de practicar molt, molt, molt. Han passat mitja vida festejant les paraules. I han jugat amb elles tota classe de jocs, fins que les han domesticades i les han fetes companyes íntimes, col·legues còmplices, amigues del cor. Aquest és, per tant, el secret de la màgia més poderosa de la vida: el joc de les

paraules, que precisament s'aprén jugant amb les paraules des de l'edat més tendra. I Joan Ponsoda, mestre de mestres –veritable jugarrita de les paraules– va voler proposar, a les xiquetes i els xiquets, jocs de paraules divertits, misteriosos, estimulants i, a voltes –també això s'hi val!–, una mica desficacis.

La poesia és això: un joc. O, més ben dit: una invitació per al joc. Per a divertir-se i passar-ho bé amb les paraules; amb la música, el ritme, els sons, el significat, la veu. Llegint Gori-gori, rum-rum de Joan Ponsoda tindreu, en aquest sentit, distracció i entreteniment garantits. Perquè, tal com ell mateix explicava quan va fer el llibre ara fa vint-i-cinc anys, és una obra inspirada en «els versets tradicionals que tant solen agradar als infants». En la segona part trobareu fins i tot endevinalles. I això vol dir que, entre romanins, lliris blaus, taronges d'amor, morts i degollats, cops d'espasa, nanets màgics, bruixes velles, serps, muntanyes que naden, gegants, sabates perdudes i estols d'ocells, podreu jugar amb qui voldreu –o bé contra vosaltres mateixos– el joc d'«Endevina, endevinalla», que serveix per a iniciar-se i dominar una de les màgies més potents, útils i precieuses de les paraules, que és la màgia de les metàfores.

Un últim consell: jugueu-lo com vulgueu, el joc que Joan Ponsoda ací proposa! És ben vostre i el podeu gastar com preferiu. Proveu –per exemple– de dir els versos en veu alta. Escolteu com sonen. Noteu com vibra, forta i clara, la vostra

veu personal. Demaneu al mestre o la mestra que els recite a classe i que en propose dramatitzacions, interpretacions, manipulacions, declamacions, representacions, salutacions, variacions o adaptacions. Sentiu-ne la música. Balleu-los, si en teniu ganes. Deixeu que les cadències us engronsen. Admireu-ne les il·lustracions de Pablo Caracol. Feu que el pare, o la mare, o el iaio, o la iaia els diguen amb vosaltres, els poemes. Que els canten, si saben cantar-los. I que ells també juguen al vostre costat el joc fascinant de les paraules: llegint, escoltant; marcant el ritme, ballant; amb colps o palmes, tocant un instrument, fent volar les mans; reescrivint els versos, inventant-ne de nous lliurement, fent-vos sentir estimats.

Pugeu a un «Vagó de Versos». Digueu les paraules màgiques: Gori-gori, rum-rum. Repetiu-les tres voltes. Esteu preparats? És el tren de la vida... Comença el viatge! «De dalt a baix, de nord a sud i de llevant a ponent, paraules al vent!».

JOAN BORJA I SANZ
Universitat d'Alacant

Poemes

Joan J. Ponsoda i Sanmartí

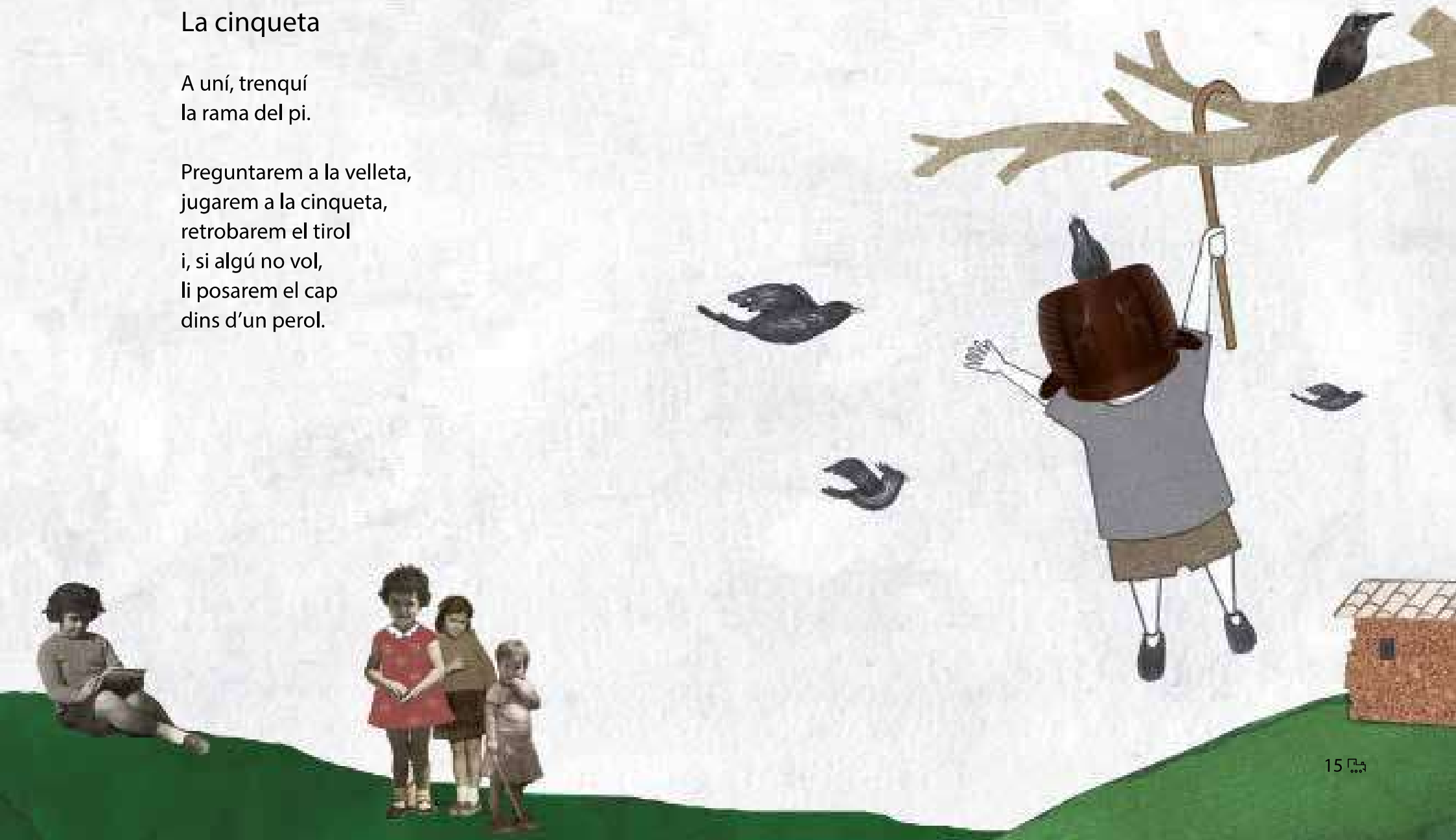
Primera part

La tradició

La cinqueta

A uní, trenquí
la rama del pi.

Preguntarem a la velleta,
jugarem a la cinqueta,
retrobarem el tirol
i, si algú no vol,
li posarem el cap
dins d'un perol.

A la rum-rum

A la rum-rum de la violeta
que ma mare és cegueta,
un trosset de pa
i una castanyeta.

A la rum-rum del romaní
que la bóta no té vi,
un gotet d'aigua
i que sone el flautí.

A la rum-rum de la rosa
que hi ha foc a casa,
el fum l'empudega
i el pare et bonega.

A la rum-rum del clavell
que la iaia tremola,
de tanta tabola
i el iaio es fa vell.

A la rum-rum del gesmí
que un mestre saltamartí,
xarra i marmola
i toca el tamborí.

A la rum-rum de la rosella
que no es veu cap estrella,
una llanterna màgica
i un raig de lluna vella.

A la rum-rum del lliri blau
que el monstre és al cau,
una mica de calma
i un poc de pau.

A la rum-rum de l'assutzena
que tenim molta pena,
un peix volador
i una fada morena.

A la rum-rum del poliol
que un àngel com el sol,
et faça besadetes
i et diga que et vol.

Calidoscopi del camp

Diu la xiqueta:

«Pomereta,
si fas pomes me'n daràs
una arrova i un cabàs
per al dia de Sant Tomàs».

I fa el poeta babau:

«Albercoquer badoc,
la teua fruita és de color groc
té un pinyol fort com el foc
i una dolçor suau d'albercoc».

I prega l'enamorat:

«Taronger del tarongerar
no em faces esperar
una taronja haig de necessitar
perquè el meu amor em vulga besar».

I anuncia l'ecologista:

«Olivera de bona fe,
les teues olives colliré,
a l'almàssera les portaré
i amb oli el pa sucaré».

I ordena el propietari:

«Tu, vell cirerer!,
les cireres ben roges has de fer,
que t'ha ben conreat
i ara tres cistelles jo n'he de menester».

I pensa el llaurador:

«Ametler florit,
si no ve fred i gela el teu fruit,
faré torró per a xuplar-me el dit
i podré dormir en un bon llit».